

УДК [630*165.3/4:630*174.753](477)

Іванюк А.П.¹, канд. с.-г. наук, <https://orcid.org/0000-0002-1489-4733>
ivanykandr@ukr.net

Лісовий М.М.¹, докт. с.-г. наук, <https://orcid.org/0000-0001-7624-1052>
m.lisovyj@ntu.edu.ua

Блиств В.І.², канд. с.-г. наук, <https://orcid.org/0009-0009-0801-7599>

Гнатюк О.Р.³, PhD, <https://orcid.org/0009-0002-2454-2237>

¹Національний лісотехнічний університет України, м. Львів

²Державна організація «Український лісовий селекційний центр»

Укрдержлісагентства, м. Боярка

³Український науково-дослідний інститут гірського лісівництва імені
П.С. Пастернака, м. Івано-Франківськ

ЛІСОВІ ГЕНЕТИКО-СЕЛЕКЦІЙНІ ОБ'ЄКТИ ЛЬВІВЩИНИ

Ivaniuk A.P., Lisoviy M.M., Blystiv V.I., Hnatiuk O.R.
FOREST GENETIC AND SELECTION OBJECTS OF THE LVIV REGION

Проаналізовано сучасний стан лісових генетико-селекційних та насінницьких об'єктів Львівської області, що формують основу регіонального лісонасінного фонду та забезпечують збереження цінного генофонду аборигенних і господарськи важливих деревних видів.

Ключові слова: лісові генетичні ресурси; генетичні резервати; плюсові дерева; плюсові насадження; лісонасінні плантації; постійні лісонасінні ділянки.

Генетико-селекційні ресурси лісових екосистем становлять основу для формування високопродуктивних, стійких і адаптивних насаджень, що особливо важливо в умовах кліматичних змін та посилення антропогенного навантаження на природні системи [8, 9]. Збереження та раціональне використання лісового генофонду є стратегічним напрямом сучасного лісівництва, спрямованим на забезпечення якісного репродуктивного матеріалу, підтримання біорізноманіття й гарантування довгострокової екологічної стабільності лісів [1, 3, 5, 7].

Львівська область вирізняється значним різноманіттям лісових біогеоценозів та наявністю високої частки аборигенних видів, що сприяє формуванню унікальних локальних популяцій. Це, у свою чергу, зумовлює необхідність створення розгалуженої мережі генетико-селекційних об'єктів – від генетичних резерватів до лісонасінних плантацій, які забезпечують збереження генофонду та підвищення продуктивності насаджень на селекційній основі [6].

На основі аналізу зведених даних встановлено, що станом на 01.10.2025 р. в області функціонує 88 генетичних резерватів загальною площею 3482,6 га, зростає 13 плюсових насаджень площею 159,2 га, 483 плюсові дерева, створено 26 лісонасінних плантацій загальною площею 115,2 га і виділено 173 постійні лісонасінні ділянки, які охоплюють 1031,3 га [2, 4, 6].

Видовий склад цих об'єктів представлений переважно сосною звичайною, буком лісовим, ялиною європейською, дубом звичайним та ялицею білою. Найбільшу частку плюсових дерев складають сосна та дуб, що відповідає господарській значущості цих порід. Генетичні резервати суттєво орієнтовані на бук і ялицю, що зумовлено природною зональністю. Важливу роль тут відіграють національні природні парки «Сколівські Бескиди» та «Бойківщина», які зберігають високогірні популяції деревних порід. Лісонасінні плантації та ПЛНД мають різноманітний породний склад, що забезпечує стабільність насінного фонду.

Важливою складовою є діяльність Львівського лісового селекційно-насінневого центру, який забезпечує утримання цінних генетичних фондів, виробництво високоякісного сертифікованого насіння та впровадження сучасних селекційних підходів.

Особливу увагу заслуговує те, що структура видового складу генетичних об'єктів відповідає екологічним особливостям регіону. Бук та ялиця утворюють базу для гірських і передгірських екосистем, тоді як сосна і дуб формують основу низинних та рівнинних лісів.

Отримані дані свідчать про високий рівень сформованості генетико-селекційної інфраструктури Львівщини. Розгалуженість мережі, значні площі генетичних резерватів та наявність великої кількості плюсових дерев створюють стійку основу для довготривалої селекційної роботи.

Список використаних джерел

1. Іванюк, А. П., Блистів, В. І., Юрків, З. М., Сіщук, М. С., & Гнатюк, О. Р. Генетико-селекційні ресурси *Larix decidua* Mill. в Україні. *Лісотехнічна освіта і наука: виклики сьогодення та перспективи розвитку*. Міжнародна науково-практична конференція. 23-25 жовтня 2024 року. м. Львів, Україна. 2024. <https://doi.org/10.36930/conf150.1.32>
2. Іванюк, А.П., Дацків, Р.П. Генетико-селекційні об'єкти модрина європейської (*Larix decidua* mill.) ВВП «Надлісництво Бібрка» ДП «Львівське лісове господарство». *Наукові основи підвищення продуктивності та біологічної стійкості лісових та урбанізованих екосистем*. 72 науково-технічна конференція професорсько-викладацького складу, наукових працівників, докторантів та аспірантів за підсумками наукової діяльності у 2021-2022 роках. 6 грудня 2022 року. м. Львів, Україна. 2022. С. 33-36.
3. Іванюк, А. П., Лісовий, М. М., & Данчук, О. Т. (2025). *Біологічна стійкість та основні показники росту *Fagus sylvatica* L. в умовах географічних культур Українського Розточчя*. Scientific Bulletin of UNFU, 35(4), 9-17. <https://doi.org/10.36930/40350401>

4. Іванюк, А. П., Лісовий, М. М., Дацків, Р. П. Генетико-селекційні об'єкти бука лісового (*Fagus sylvatica* L.) в умовах Бібрсько-Перемишлянського горбогір'я. *Наукові основи підвищення продуктивності та біологічної стійкості лісових та урбанізованих екосистем*. 73 науково-технічна конференція професорсько-викладацького складу, наукових працівників, докторантів та аспірантів за підсумками наукової діяльності у 2022-2023 роках. 5 грудня 2023 року. м. Львів, Україна. 2023. С. 44-45.
5. Лось, С.А. та ін. *Настанови з лісового насінництва*. 2-е видання, доповнене і перероблене. Харків, 2017. 107 с.
6. Яцик, Р. М., Дейнека, А. М., Парпан, В. І. та ін. *Лісові генетичні ресурси та селекційно-насінницькі об'єкти Львівщини*. Івано-Франківськ: Плай, 2006. 312 с.
7. Blystiv, V., Danchuk, O., Ivaniuk, A., Khomiuk, P., & Tkachuk, O. (2025). Forest inventory assessment of plus trees of hornbeam-oak and pine forests within the Malopolissia district. *Scientific Horizons*, 28(8), 118-136. <https://doi.org/10.48077/scihor8.2025.118>
8. EUFORGEN. *Genetic conservation of forest trees*. European Forest Genetic Resources Programme, 2020.
9. Food and Agriculture Organization of the United Nations. *State of the World's Forest Genetic Resources*. Rome: FAO, 2014.